

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van (een) gedeelte(n) uit deze uitgave in bijvoorbeeld een (digitale) leeromgeving of een reader in het onderwijs (op grond van artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot Stichting Uitgeversorganisatie voor Onderwijslicenties (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.stichting-uvo.nl).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@bua.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Joris Krijger

*Onze kunstmatige toekomst.
Wat wij willen met AI
(en AI met ons)*
Amsterdam: Spectrum |
2025 | 332 pp. | € 22,99

AI en de ethische vraag hoe de wereld eruit komt te zien

In dit uitvoerige boek behandelt AI-ethicus Joris Krijger de vele aspecten van AI, een systeemverandering die hij definieert als ‘een technologie die machines in staat stelt om taken uit te voeren die normaal gesproken menselijke intelligentie vereisen’. De auteur behandelt eerst de vraag wat AI allemaal kan – op basis van talloze data zaken voorspellen –, om vervolgens stil te staan bij wat ze niet kan en welke nieuwe problemen ze veroorzaakt. AI is zeer bedreven in voorspellingen doen, maar niet in staat om een ethisch oordeel te vellen, en moet daarom via kwantitatieve gegevens getraind worden om niet te discrimineren, wat niet altijd lukt. Bovendien komen er nieuwe problemen om de hoek kijken, zoals het gebrek aan transparantie – hoe komt AI tot haar beslissingen? –, de creatie van nepbeelden en desinformatie – kunnen we echt nog wel van nep onderscheiden? –, maar ook een verantwoordelijkheidsvacuüm, omdat bijvoorbeeld bij zelfrijdende auto’s bepaald moet worden wie aansprakelijk is in geval van een ongeluk. Als ethicus gaat Krijger de vraag langs wat AI betekent voor de mens als individu, maar ook voor de samenleving als geheel, en gebruikt daarvoor de begrippen vrijheid en gelijkheid: zijn werknemers nog wel vrij als hun baas via AI bijhoudt wat hun prestaties zijn en hoe ze die uitvoeren? Hoe dan ook: kunstmatige intelligentie zal, net als eerder de stoommachine, elektriciteit en het internet, de samenleving fundamenteel veranderen, en daar kunnen we volgens Krijger maar beter op voorbereid zijn.

Thomas Moerland

*Van IQ naar AI. Hoe AI echt
werkt en wat dat zegt over
onszelf*
Amsterdam: Atlas Contact |
2025 | 272 pp. | € 23,99

Het menselijke brein en de AI-machine vergeleken

De Leidse AI-onderzoeker Thomas Moerland behandelt in *Van IQ naar AI* de verschillen en overeenkomsten tussen het menselijk brein en de kunstmatige computer. De belangrijkste overeenkomst tussen hersenen en computers is dat beide waarnemingen kunnen omzetten in actie, een proces dat rekenkundig beschreven kan worden. Tot de grote verschillen behoort het feit dat we nog steeds niet goed weten hoe de hersenen nu precies werken als het gaat om leren, en dat het menselijke brein tot bewustwording in staat is, iets wat we, althans voorlopig, volgens Moerland, nog niet kunnen vaststellen bij AI-machines. Computers kunnen wel steeds beter leren, maar een subjectieve ervaring is bij hen niet geconstateerd en lijkt ook moeilijk ooit objectief te kunnen worden vastgesteld. De schrijver gaat diep in op de vraag wat het betekent dat machines kunnen leren, maar bekijkt ook hoe dit leren bij mensen in het evolutieproces ontwikkeld zou zijn. Gezien de mogelijke

ontwikkeling van kunstmatige superintelligentie is het hard nodig dat vanuit politiek en samenleving wordt nagedacht over wat deze ontwikkeling voor de mensheid betekent en welke regels nodig zijn om alles in goede banen te leiden.

Sanne Cornelissen

Me, myself & AI.

In 3 stappen slimmer en leuker werken met AI

Amsterdam: Spectrum | 2025 | 208 pp. | € 21,99

Praktisch aan de slag met AI

Zoals de titel al aangeeft, is dit een praktisch doeboek over AI. De auteur is een gedragspsycholoog die workshops en trainingen geeft over hoe je het best kunstmatige intelligentie kunt inzetten op het werk. Te weinig mensen gebruiken AI, vindt Cornelissen, terwijl het zeker twintig procent van de tijd bespaart. Zo kan AI opzetten maken voor lastige of veelvoorkomende mails, vergaderingen notuleren, als sparringpartner fungeren, en snel samenvattingen van grote hoeveelheden informatie bieden. Natuurlijk maakt AI fouten, maar dat is geen reden om er niet mee te beginnen – alleen om als mens altijd controle te houden. Cornelissen behandelt ook de nadelen van AI, zoals de grote hoeveelheid energie die één prompt-opdracht kost (twintigmaal zoveel als een Google-opdracht), de gedachte dat AI lui maakt of dat je veilig alles aan AI kunt vragen. Ze adviseert een ‘licht’ AI-model voor simpele opdrachten, zodat de hoeveelheid energie beperkt blijft, adviseert om geen privacygevoelige zaken in openbare AI-tools te zetten, en stelt dat er juist veel tijd overblijft voor creatief denken, omdat AI het repeterende werk overneemt. AI met al is het niet gebruiken van AI volgens Cornelissen een gemiste kans, en daaraan is iets te doen door gezamenlijke momenten op het werk waarop AI-ervaringen worden uitgewisseld en gestimuleerd. De mensheid zal niet onder AI lijden, meent de auteur. ‘Hoe meer er geautomatiseerd wordt, hoe meer we ons mens willen voelen.’

Job van den Berg en

Remy Gieling

Handboek AI strategie.

Van business uitdaging

naar AI-oplossing

Utrecht: The AI Group B.V. |

2025 | 304 pp. | € 34,95

De optimistische kijk van AI-evangelisten

Dit boek is uitgegeven door The AI Group B.V. in Utrecht, een consultancybedrijf dat andere bedrijven wegwijs wil maken in de wereld van AI. Het biedt een rijkgeschakeerde verzameling van interviews, uitleg, voorspellingen, mogelijkheden om aantekeningen te maken en kleurenfoto's, waarin de nieuwste ontwikkelingen op AI-gebied aan bod komen maar ook de basisprincipes worden uitgelegd. Nadelen van AI, zoals de grote hoeveelheid energie die ervoor nodig is, komen wel langs, maar het geheel staat in het teken van de dynamiek die er van artificiële intelligentie uitgaat. De auteurs, Job van den Berg en Remy Gieling, zien zichzelf dan ook niet zozeer als traditionele consultants maar als ‘AI-evangelisten’ die ‘met een optimistische blik’ naar de AI-mogelijkheden kijken. ‘Ons

vertrekpunt is altijd wat er wél kan, zonder de ethische en morele kaders uit het oog te verliezen.’

Interessant zijn de interviews met bazen van onder andere de ANWB, Picnic, KPN en FrieslandCampina over de AI-praktijk, -strubbelingen, -huiver en -mogelijkheden binnen hun bedrijf. De auteurs zelf verwachten dat mens en machine elkaar vooral zullen versterken, en eindigen met ‘De 10 geboden van data & AI’, waarvan het negende luidt: ‘Gij zult het AI-evangelie in uw organisatie verspreiden.’ Om – hopelijk met een knipoog, hoewel in elke grap een kern van waarheid schuilt – af te sluiten met: ‘En vergeet niet: bejegen uw AI-assistent zoals uw naasten. Dan sta je aan de goede kant wanneer ze de wereld overnemen.’

Madhumita Murgia
*In de schaduw van AI. Leven
in een algoritmische tijd*
Amsterdam: Business
Contact | 2025 | 294 pp. |
€ 24,99

De donkere schaduwzijde van AI

Wie denkt dat artificiële intelligentie de wereld vooral zonniger zal maken, doet er goed aan dit boek van Madhumita Murgia, journalist bij de *Financial Times*, te lezen. Het biedt aan de hand van verhalen en gesprekken een blik op de achterkant van AI, die niet zelden donker is. AI kan helpen om röntgenfoto's beter te analyseren, maar zorgt ook voor misstanden. Murgia beschrijft de levens van datawerkers die in Kenia een soort fabrieksarbeid doen door allerlei digitale beelden van informatie te voorzien, om zo algoritmes te trainen. Ze ontmoet vrouwen van wie het leven ontworcht is geraakt doordat er deepfakes van hun lichamen zijn gemaakt die op pornografische sites terecht kwamen. Ze spreekt mensen met een donkere huiskleur die van terrorisme werden verdacht omdat het algoritme dat nu eenmaal bepaalde. Ze laat de grote macht van de bigtechbedrijven zien, waarbij alle gegevens zijn opgeslagen en waarvan overheden steeds afhankelijker worden. Ze beschrijft het leven van flexwerkende maaltijdbezorgers die door algoritmes worden opgejaagd en gestimuleerd om vooral in rijke wijken op tijd de maaltijden te bezorgen. En ze toont de surveillancestaat waarmee China zijn burgers, met name in de regio Xinjiang, in de gaten houdt.

AI zorgt voor een nieuw kolonialisme, stelt Murgia, ‘datakolonialisme’ genaamd: arbeid en gegevens van arme mensen worden gebruikt zodat rijke mensen veel geld verdienen, terwijl minderheden als vrouwen, godsdienstigen en zwarten uitgebuit of gediscrimineerd worden.

Dan Brown
Het ultieme geheim
Amsterdam: Luitingh-
Sijthoff | 2025 | 768 pp. |
€ 29,99

Spannende thriller over AI en het menselijk bewustzijn

Met behulp van AI, new age en een CIA-complot de geheimen van het sterven ontcijferen: *Het ultieme geheim* is weer zo'n spannende en typische Dan Brown-thriller met een verloop dat zich langzaam ontvouwt en aan het einde veel onverwachte wendingen laat zien. Het verhaal speelt zich af in historisch Praag, in kerken, kastelen en ondergrondse ruimten. Robert Langdon, hoogleraar symbologie, is de hoofdpersoon. Zijn vriendin, hoogleraar noëtiëk Katherine Solomon, kondigt een doorbraak aan in de kennis van een universeel bewustzijn, maar wordt ontvoerd. De CIA blijkt bezig met wat Dolomon in een boek had voorspeld: de ontwikkeling van kunstmatige neuronen die een verbinding kunnen aanmaken tussen het menselijk brein en computersystemen. Het laatste geheim, zo te zeggen.

Brown fantaseert vrijelijk voort op theorieën over kunstmatige intelligentie, die hij koppelt aan het denken over stervensprocessen en het vermoeden van grenzeloos bewustzijn voorbij de dood. *Het ultieme geheim* zou aan het denken kunnen zetten over de gevaren van AI, maar het verhaal is er eigenlijk te fantastisch voor. Spannend is het daarentegen wel.